

Kirker og ødekirker rundt om Horsens

I skal nu på jagt efter en lille del af de mange spændende kirker, der ligger rundt om Horsens. I kommer til at besøge kirker fra forskellige perioder, kirker bygget til forskellige formål, kirker bygget i forskellige former og materialer og ikke mindst forsvundne kirker.

Turen egner sig bedst som biltur og tager omkring 3 timer. Turen er planlagt, så den kan deles i to, hvis det passer jer bedst. Den første del af turen ligger nord for Horsens Fjord (WP 1-5), den anden del af turen ligger syd for Horsens Fjord (WP 6-10). Nedenfor kan I kort læse, hvad I skal have med på turen samt en kort introduktion til kristendom og kirkebyggeri i Danmark. Hvis I har brug for hjælp til at komme i gang, kan I læse mere her.

Praktisk info

For at få det optimale ud af turen er det nødvendigt med lidt udstyr: En GPS, hvori der kan indtastes et koordinat, en mobiltelefon eller andet udstyr med mobil opkobling til internettet. Desuden skal I bruge et kamera, papir og blyant.

Det er vigtigt, at I er meget nøjagtige med udregninger og indtastninger, da det er nemt at fare vild. Hvis I mister sporet helt, er det muligt at få lidt hjælp her: www.xhm.dk/spor4.html .

God tur og husk passende opførelse ved fortidsminder!

Kristendommen i Danmark

I vikingetiden blev den nordiske religion praktiseret i Danmark. Det vil sige, at man dyrkede traditioner og skikke, der var forbundet til asatroen med blandt andre de kendte guder Odin, Thor og Freja.

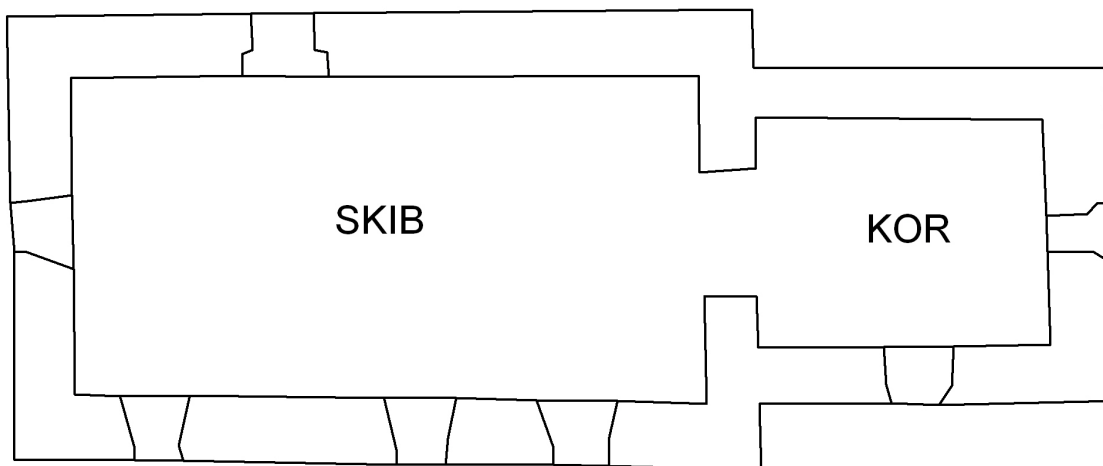
Danmark blev som det første nordiske land officielt kristnet ca. 965 af Harald Blåtand. Han befalede sit folk at gøre det samme, men udbredelse af den nye tro har formentlig taget lang tid. Det var kongerne og stormændene i landet, der gik i spidsen for at etablere kirken som institution. De donerede jord til at bygge på og økonomiske midler til opførelsen af de mange kirker.

Kirkerne i Danmark

De første kirker i Danmark blev bygget af træ. Ingen af dem er bevaret, men der er fundet en del ved arkæologiske udgravninger blandt andet i Hørning. Her blev også fundet et udskåret og bemalet tømmerstykke, den såkaldte Hørningplanke. Trækirken, der blev fundet i Hørning er rekonstrueret ved Moesgård Museum.

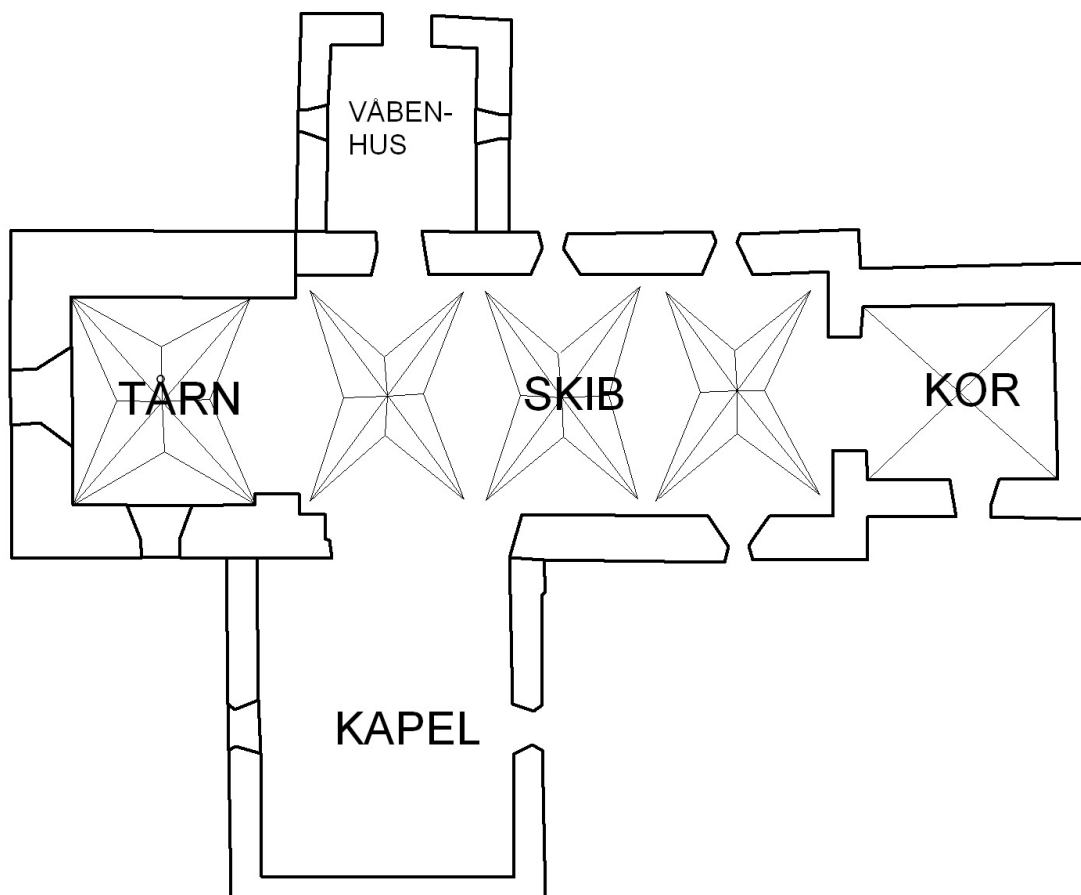
Senere blev kirkerne opført i mere bestandige materialer. De ældste kirker i landet er bygget af kampesten, granitkvadre, frådsten og kridtsten. Fra anden halvdel af 1100-tallet blev kirkerne også bygget af teglsten. Mange kirker står i rå sten, mens andre er kalkede.

De ældste danske kirker er bygget i romansk stil med en simpel grundplan: Kor med alter i øst og skib i vest. Koret er hævet over skibet, og kan være udbygget med apsis i øst. Kun få romanske kirker er oprindeligt opført med tårn. Lofterne i kirken var lavet af træ, og åbningerne i bygningen var rundbuede. De fleste kirker i Danmark kan altså bruges som kompas, da koret for det meste vender mod øst.

Skitse af kirke med romansk grundplan

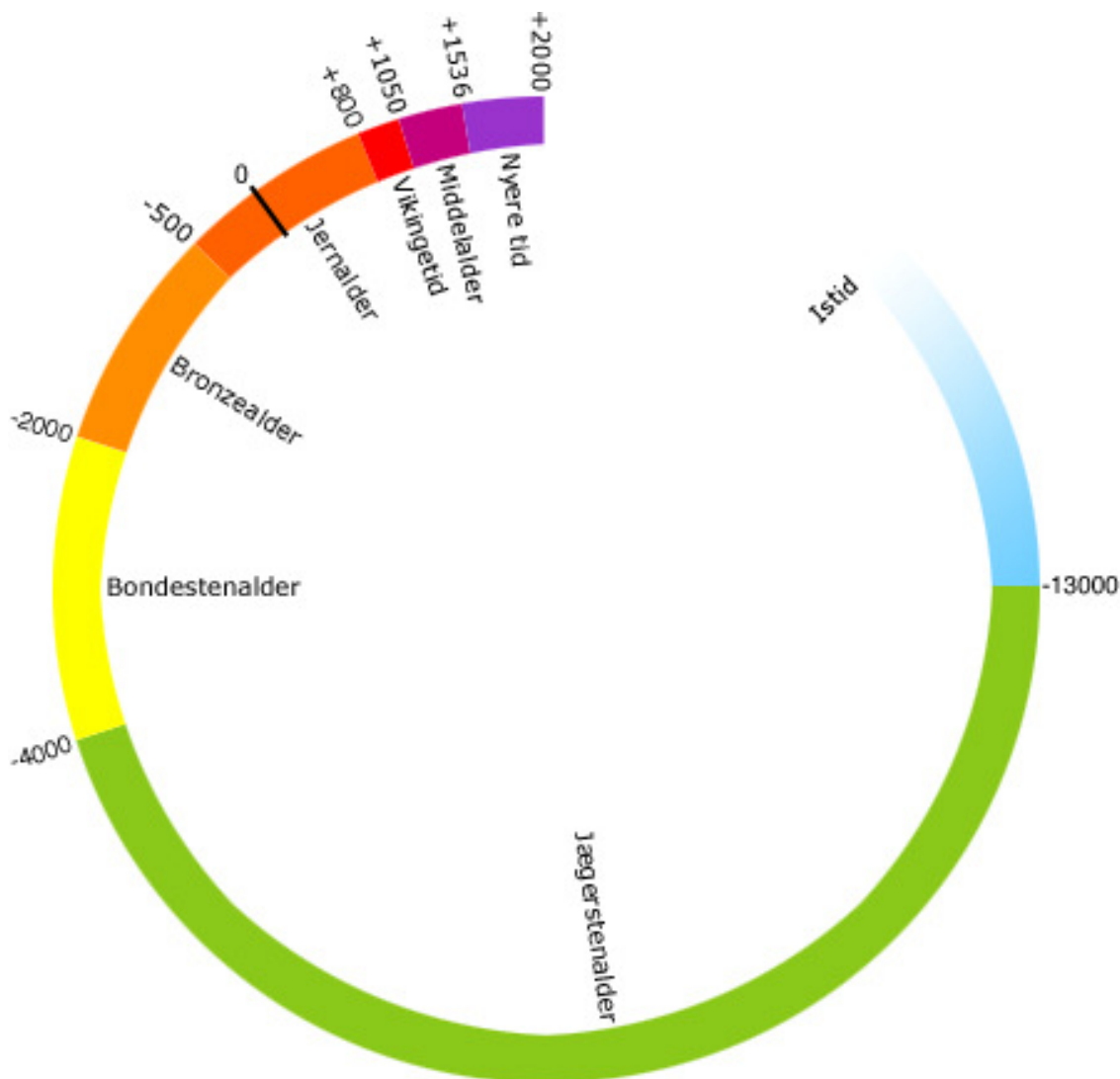
I 1300-tallet ændrede kirkebyggeriet sig med inspiration fra sydligere dele af Europa. Desuden fik det naturlige lys - eller Guds lys - en ny betydning i kirkerummet: Mange kirker blev bygget om til gotiske kirker med store, spidsbuede vinduer, så lyset kunne komme ind i kirken. Desuden blev der mange steder tilføjet hvælv, kapel, sakristi, våbenhus og tårn.

Skitse af kirke med gotiske tilbygninger

Der blev bygget over 2000 kirker i middelalderen. De fleste kirker står endnu, men en del blev nedlagt igen allerede i senmiddelalderen på grund af en nedgang i befolkningstallet hovedsageligt på grund af Den sorte Død sidst i 1300-tallet. Desuden forsvandt en del i forbindelse med reformationen i årene efter 1536. I alt forsvandt over 400 kirker i middelalderen. I dag betragtes ruinerne som en vigtig del af vores kulturarv, og Nationalmuseet forsøger at registrere dem så godt som muligt.

Som I kan læse, er kirkernes bygningshistorie ikke altid nem at forstå. De fleste er sammensat af flere om- og tilbygninger. Når I er rundt og se på kirkerne, kan I forsøge at regne kirkernes historie ud. Prøv først at finde de romanske træk og dernæst de gotiske.

Tidscirkel og alle cirkeludsnit af Bjarne A. Kofoed.

Her kan du læse mere om kirkerne omkring Horsens

Danmarks Kirker er et stort uafsluttet værk om alle landets kirker. Mange af kirkerne i og omkring Horsens er behandlet og udgivet i bindet Århus Amt. Desuden kan flere af dem hentes digitalt via Nationalmuseets hjemmeside på: <http://danmarkskirker.natmus.dk/kirkesoegning/>.

Holm, Eigil 2002: Horsensegnens kirker.

Schiørring, Ole (red.) 1991: Tamdrup – kirke og gård.

Trap, J. P.: Kongeriget Danmark.

www.horsensleksikon.dk

WP 1

Waypoint: N 55° 53.219 E 009° 50.884

På gavlen af våbenhuset er der angivet et årstal med romertal. Årstallet er 1788, men hvor mange bogstaver er der brugt?

Årstallet af bogstaver i romertallet = A

Gå ind på: [www.xhm.dk/51\(701+A\).html](http://www.xhm.dk/51(701+A).html)

WP 2

Waypoint: N 55° 51.(701+A) E 009° 49.042

Nær det sted I står, er et skilt med nummeret på den bus, der kører hertil, hvilket?

Nummeret på bussen = B

Gå ind på: [www.xhm.dk/53\(631-B\).html](http://www.xhm.dk/53(631-B).html)

WP 3

Waypoint: N 55° 53.(631-B) E 009° 44.287

Hvor mange lamper er der langs stien fra indgangen til kirkegården hen til kirken?

Årstallet af bogstaver i romertallet = C

Gå ind på: [www.xhm.dk/53\(466+C\).html](http://www.xhm.dk/53(466+C).html)

WP 4

Waypoint: N 55° 53.(466) E 009° 39.354

På tårnets sydside står et årstal, hvad er de to sidste cifre i årstallet?

De to sidste cifre i årstallet = D

Gå ind på: [www.xhm.dk/52\(077+D\).html](http://www.xhm.dk/52(077+D).html)

WP 5

Waypoint: N 55° 52.(077+D) E 009° 35.902

Hvad hedder landsbyen, I står i? Hvor mange bogstaver er der i navnet?

Antallet af bogstaver = E

Gå ind på: [www.xhm.dk/50\(337-E\).html](http://www.xhm.dk/50(337-E).html)

WP 6

Waypoint: N 55° 50.(337-E) E 009° 44.303

Hvad hedder landsbyen, I står i? Hvor mange bogstaver er der i navnet?

Antallet af bogstaver = F

Gå ind på: [www.xhm.dk/48\(943+F\).html](http://www.xhm.dk/48(943+F).html)

WP 7

Waypoint: N 55° 48.(943+F) E 009° 55.713

1575

På dette sted står en mindesten med et årstal på?

Årstallet = G

Gå ind på: [www.xhm.dk/49\(1736-G\).html](http://www.xhm.dk/49(1736-G).html)

WP 8

Waypoint: N 55° 49.(1736-G) E 009° 52.315

For at styrke kirkens mure er der på ydersiden bygget en række piller, der kaldes stræbepiller. Hvor mange er der?

Antallet af stræbepiller = H

Gå ind på: [www.xhm.dk/45\(913+H\).html](http://www.xhm.dk/45(913+H).html)

WP 9

Waypoint: N 55° 45.(913+H) 009° 44.411

Hvor mange vinduer er ikke tilmuret i bygningen, I står ved?

Antallet af vinduer = J

Gå ind på: [www.xhm.dk/46\(180+J\).html](http://www.xhm.dk/46(180+J).html)

WP10

Waypoint: N 55° 46.(180+J) E 009° 42.224

Tillykke! I er nu ved vejs ende. For at modtage information om dette sted skal I løse endnu en lille opgave: På tårnet er der mere end ét ur, men hvor mange?

Antallet af ure på tårnet = K

Gå til: [www.xhm.dk/51\(403-K\).html](http://www.xhm.dk/51(403-K).html)

Tag nu et foto af jeres skattejagtshold med lokaliteten i baggrunden. Send fotoet til muslsj@horsens.dk. Alle, der sender foto, deltager i lodtrækningen om en lille gave.

Tak for deltagelse!